

Wat is de kans op een leverbotinfectie?

Leverbot kan enorme schade aanrichten bij runderen en schapen. Maar hoe weet je nu wanneer deze parasiet een risico vormt? De Werkgroep Leverbotprognose maakt jaarlijks een voorspelling van de kans op leverbotinfecties. Lammert Moll, leverbotexpert bij GD legt uit hoe en waarom.

Nadat in 1965 tienduizenden schapen stierven door leverbot werd door de Nationale Raad voor Landbouwkundig Onderzoek (NRL) in 1968 de leverbotprognosecommissie ingesteld. Tegenwoordig heeft de commissie de naam Werkgroep Leverbotprognose en wordt deze gefinancierd door ZuivelNL. De taak van de Werkgroep Leverbotprognose is

het pro- en reactief monitoren van de leverbot, om zo jaarlijks een voorspelling te kunnen doen van de besmetting. Daarnaast brengt de werkgroep, die bestaat uit experts van de faculteit Diergeneeskunde van Universiteit Utrecht en van GD, in kaart waar de ziekte veel voorkomt.

Jaarlijkse voorspelling

De Werkgroep Leverbotprognose heeft dus als taak het voorspellen van de kans op leverbotinfecties, zowel landelijk als regionaal. Lammert: "Op die manier wil de werkgroep veehouders ondersteunen bij het nemen van preventieve maatregelen tegen leverbotbesmettingen. Ze wil ook het gebruik van wormmiddelen terugdringen door het bevorderen van een selectieve behandeling." De werkgroep brengt jaarlijks in september en november respectievelijk een voorlopige en definitieve leverbotprognose uit. "Indien nodig wordt in het voorjaar ook een prognose van de voorjaarsinfecties uitgebracht."

Al sinds 2002 houdt de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) zich intensief bezig met de uitvoering van de diergezondheidsmonitoring in Nederland. Hiervoor werken wij nauw samen met onder andere de diersectoren, de zuivel, het ministerie van EZ, dierenartsen en veehouders. Deze rubriek verhaalt over bijzondere gevallen, speciaal onderzoek en opvallende resultaten die het werk van de monitoring oplevert. Samen werken we aan diergezondheid in het belang van dier, dierhouder en samenleving.

LEVERBOTALERTS

Om leverbot beter te monitoren en beheersbaar te maken, ontwikkelden NZO en LTO samen met GD de digitale leverbotalert. Op het juiste moment krijgt de veehouder praktische tips om leverbot (preventief) aan te pakken en een melding over het regionale risico op leverbot.

WILT U LEVERBOTALERTS ONTVANGEN? MELD U DAN AAN VIA

WWW.GDDIERGEZONDHEID.NL/LEVERBOT-ALERT

WAT VINDEN ZIJ?

Wat vinden veehouders en dierenartsen van de leverbotprognose en hoe gebruiken ze het? We vroegen het aan Paul van de Ven, biologisch melkveehouder uit Beilen en dierenarts Bernd Hietberg, van Dierenartsenpraktijk Beilen.

Dierenarts Bernd Hietberg:

“Eerlijk advies voor de veehouder”

“Omdat leverbotinfecties bij melkvee niet goed te behandelen zijn, is het belangrijk om vooral preventief te werk te gaan. Daarom houd ik de leverbotprognose goed in de gaten. Zodra ik daarin lees dat er in een gebied leverbot wordt voorspeld, informeer ik de veehouders in die gebieden. Daarnaast weet ik via

Bernd Hietberg (links)
en Paul van de Ven

het leverbotalert direct als er in een bepaald gebied een verhoogd risico op leverbot is. Ook die informatie deel ik met de veehouders. Ik vind het belangrijk om veehouders te adviseren over hoe zij de infectiedruk preventief kunnen verlagen. Ik attendeer ze er bijvoorbeeld op dat ze hun dieren beter weg kunnen houden bij greppels en dat het helpt als ze na de zomer de greppels uitfrozen. Ondanks dat het ze wat extra werk oplevert, pakken veel veehouders de adviezen op. De leverbotprognose is een goede aanvulling voor de praktijk, die echt gericht is op het verbeteren van diergezondheid.”

Melkveehouder Paul van de Ven:

“Ik wil leverbot zoveel mogelijk voorkomen”

“Weidegang is voor ons een belangrijk thema, mede omdat we biologisch boeren. We streven ernaar om veel en lang te weiden, maar ons bedrijf ligt op lage, nattige veengrond; een ideale leefomgeving voor leverbot. Leverbot is een probleem waar je niet veel aan kunt doen als je het eenmaal hebt, dus ik probeer het zoveel mogelijk te voorkomen. Ik let altijd goed op, bijvoorbeeld op natte plekken in de wei. De leverbotprognoses, die ik van onze dierenarts Bernd doorkrijg, helpen me ook. Daarmee weet ik wanneer ik extra alert moet zijn en welke maatregelen ik moet nemen. We hebben het nu redelijk goed onder controle. Voor de langere termijn gaan we stapsgewijs alle greppels in onze percelen uitdiepen. Dan kan het water beter weg en wordt het land wat droger. Maar die leverbotalert lijkt me ook handig, ik ga me gelijk aanmelden!”

Leverbot monitoren

De monitoring van leverbot bestaat uit een proactief en een reactief component. “Proactief monitoren wil zeggen het verzamelen van neerslag- en bodemvochtgegevens en het bepalen van de slakkendichtheid en het percentage geïnfecteerde slakken”, legt Lammert uit. “Het reactief monitoren bestaat vooral uit de data-analyse van uitslagen van bloed-, mest- en tankmelkmonsters en pathologisch onderzoek dat wordt verricht door GD.” Daarnaast worden signalen uit het veld meegenomen die via veehouders en dierenartsen binnenkomen bij de Veekijker. “Dit geeft meer zicht op de landelijke spreiding van de ziekte en helpt bij het doen van de prognoses.”

Resistentie van leverbot

In 1998 werd de Nederlandse veehouderij op een melkveebedrijf met schapen, ten noorden van Amsterdam, voor het eerst geconfronteerd met resistentie van de leverbot voor de werkzame stof triclabendazol. “Bij de bestrijding van de leverbotziekte wordt deze stof het meest gebruikt”, licht Lammert toe. “De Werkgroep Leverbotprognose brengt door middel van moni-

toring de verspreiding van de leverbotresistentie in beeld. Daarnaast wordt geprobeerd door gerichte adviezen de verspreiding van resistentie te vertragen.”

Contact met veehouder en dierenarts belangrijk

In gebieden met het grootste risico op leverbotziekte en waar ook resistentie van de leverbot voor triclabendazol is geconstateerd, wordt het heel lastig om de ziekte goed te bestrijden. Lammert: “Daarom moet het accent vooral liggen op het voorkomen van besmetting.” De vraag naar een meer regionale voorspelling van de leverbot neemt dan ook toe. Via monitoring en met behulp van veehouders en dierenartsen moet het mogelijk zijn om ook in de toekomst de schade door leverbot te minimaliseren. Lammert concludeert: “Zowel voor de voorspelling, de voorlichting en de ontwikkelingen rondom leverbot en leverbotresistentie blijft monitoring en direct contact met de praktijk heel belangrijk.”

MEER INFO OVER LEVERBOT EN EEN LEUKE ANIMATIE OVER DE CYCLUS VAN DE LEVERBOT VINDT U OP: WWW.LEVERBOT.NL

Onverwachte verandering van uw status, verhuizing van uw bedrijf of het kiezen van een GD-programma: sommige situaties vragen om persoonlijk contact met GD. Bel dan rechtstreeks met de GD buitendienstmedewerker in uw regio.

SABINE TIJS

“Regelmatig krijg ik vragen over uiergezondheid. Zo had ik contact met een veehouder naar aanleiding van bacteriologisch onderzoek van zijn tankmelk en van

een individueel melkmonster van een koe met ernstige uierontsteking. In beide monsters was klebsiella aangetoond. De veehouder was alert en wilde graag weten wat hij kon doen om de kans op een grote uitbraak te voorkomen. Als boxbedekking gebruikte deze veehouder zaagsel. De voorraad van dit los-gestorte materiaal lag onder een afdak en zag er schoon uit. Wel voelde het warm en licht vochtig aan. Tijdens mijn bedrijfsbezoek namen we een monster van deze voorraad. Helaas bleek het aandeel klebsiellabacteriën erg hoog. We maakten een bedrijfsspecifiek plan van aanpak met adviezen over het strooisel, de stalhygiëne en de aanpak van de koe met mastitis. Ook namen we de mogelijkheden voor optimalisatie van de melkprocedures en het verhogen van de weerstand van de koeien door. Goede uiergezondheid is niet vanzelfsprekend, soms zelfs een hele uitdaging. Hopelijk blijft het op dit bedrijf bij dit ene geval van klebsiellamastitis. Lees meer over klebsiella in de bijlage van deze *Herkauwer*.”

HELEEN WORM

“Laatst sprak ik een veehouder die zijn vee net over de Duitse grens heeft staan. Ondanks dat de koeien zo’n beetje lopend de grens over kunnen, is hier wel degelijk sprake van export. Dat betekent dat de veehouder te maken heeft met de officiële regels voor in- en export zoals de NVWA die heeft opgesteld. Ik hoor steeds vaker dat veehouders hun jongvee in het buitenland willen houden en krijg hier dus ook steeds meer vragen over. Want als dieren onder buitenlandse omstandigheden worden opgefokt, dan heb je te maken met buitenlandse gezondheidsstatussen. En die zijn vaak anders dan in Nederland, zelfs bij een buurland als Duitsland of België. Het is dus belangrijk dat je als veehouder goed op de hoogte bent van de regels die hierbij gelden. Waar moet je op letten? Welke onderzoeken zijn nodig? Wanneer zet je (een) dier(en) in quarantaine? Als buitendienstmedewerker van GD kan ik veel vragen beantwoorden. Denkt u erover om jongvee in het buitenland op te fokken, schroom dan niet om mij of uw eigen relatiebeheerder aan te spreken.”

BUITENDIENST-MEDEWERKERS (netnummer 0570)

Anita ten Wolthuis-Bronsvoord	66 04 32
Anton Gosselink	66 04 98
Chantal Winterman-Schrijver	66 04 79
Frans Jansen	66 05 44
Hans Miltenburg	66 03 32
Heleen Worm	66 03 75
Jan Strampel	66 04 64
Judith van Dijk	66 02 80
Lammert de Vries	66 04 39
Nico Konijn	66 03 07
Renske van de Beek	66 05 55
Sabine Tijs	66 03 67
Sietske Haarman-Zantinge	66 03 61
Theo Scheepens	66 04 61
Toine van Erp	66 03 94
Walter Schouten	66 04 62

